

1/14 - et magasin for Skjold menighet

med artikler og reportasjer fra hele Fana prosti

Harde tider i Egypt

Situasjonen i Egypt er spent og uforutsigbar, noe som ikke minst går ut over den koptiske minoriteten. Vi har mottatt rapport fra misjonsmarken.

Side 2-3

Merkeåret 1814

Grunnloven fyller 200 år i år. I det dramatiske året 1814 skulle Kirken bli en viktig brikke i spillet om det uavhengige Norge, og historien har forgreninger helt til Fana. Side 12-15

Dobbelvigsling

Like før advent ble Gro Eman og Kjerstin-Marie Vereide ble vigslet til henholdsvis kateket og diakon på samme dag!

Side 22-23

Mosaikk fra Basilica di Sant'Apollinare Nuovo i Ravenna, fullført tidlig i første halvdel av 500-tallet. Foto: AFP/Wikimedia

Mindre er mer

Hva gjør vi i fastetiden?

AV BJØRN MOE

Wikipedia, norsk utgave: «Protestantiske kirker legger normalt ingen vekt på faste.» Og langt på vei har nettets oppslagsverk rett: Vi har liten folkelig tradisjon for å faste i vår norske kirke. Noen unntak er der selvsagt, enkelte kirkesamfunn «flagger» tiden før påske mer i denne retning, men lokalt i Skjold har vi hatt svært liten oppmerksomhet omkring denne kristne tradisjonen. Den tillyste gudstjenesten Askeonsdag, 5. mars, er, så langt min hukommelse rekker, den første fastegudstjenesten lokalt på minst 10 år. Grunnen til det? Vi har brukt krefter og ressurser på andre prosjekt! Fasteaksjonen med konfirmantene og gode innsamlinger til Kirkens Nødhjelp har vært vårt viktigste bidrag til fastetiden. Og rett og godt har det vært. Får vi tro.

Likevel er det noe med faste, eller dette prinsippet med å gi slipp på noe. Gjerne mindre mat, gjerne få eller ingen måltid mellom soloppgang og solnedgang; i praksis fra 0800 til 2000. Eller at en har droppet kjøttet og spist magrere. Carnival, karneval, betyr nettopp «farvel til kjøtt».

Kanskje er det lys i tunnelen, og ikke toget som kommer mot oss. For trenden før jul var selvsagt som vanlig; mye innkjøp og mye mat, allerede fra oktober/ november av. Julefeiringen er nå de siste 10 ukene før julaften, og deretter starter juleferien, som for noen varer de neste 14 dager. Men der var

også noen røster, litt tydeligere enn før; kjøp bare det du og dine har bruk for! Du har hele 11 måneder på å finne ut hva de trenger! Og vi har allerede det meste, - og hvis vi ikke har det så er det lite som stopper oss i å kjøpe det når det passer oss. Nårsomhelst! Og mobiltelefoner legges i en kurv, i hvert fall på julaften, så kan vi prate og spise uforstyttet sammen.

Joda, det er noen som oppdager forsakelsens prinsipper. Å ta noen steg til siden, og gjøre ting annerledes, å gjøre mindre av noe for så å ikke gjøre noe. I hvert fall å gjøre ikke noe av det en gjorde før. Og der er selve utfordringen. Å oppdage at mindre mat, mindre stress, mindre samtale, mindre engasjement (ja, det også) faktisk betyr mindre. Og for noen, mindre «on-line.»

Og så sier de som har levd i dette mindre en stund, en uke eller tre, for det er som med trimmingen, det tar ofte tre uker før du merker effekten; mindre betyr faktisk mer.

Mer overskudd, mer tid, mer oppmerksom på hva som er viktig. Mindre er mer.

De som ankommer Santiago de Compostela, pilegrimsmålet i Nord-Spania, sier at å ankomme med bil eller fly er en ting. Men når du har gått veien selv og så er fremme, så har veien gjort noe med deg. Noen hverken det daglige eller snarveier kan gjøre.

Slik er det også i kirken, mindre er mer. God faste! ●

Hilsen fra et Egypt i indre strid

Stefanusmisjonen er Skjold menighets nye misjonsprosjekt. Vi har mottatt en julehilsen fra Mama Maggie (under) som vi deler med Tegns lesere.

Fra *Magasinet Stefanus 7-2013* har vi også hentet følgende situasjonsrapport fra Egypt (forkortet). Teksten er oversatt og bearbeidet av Hilde Skaar Vollebæk og Øystein Pettersen

kristne i Egypt, sier Ibrahim George.

En massiv bølge av vold og angrep på kirker, en skyteepisode utenfor en kirke etter en vielse der fem mistet livet, og et barn drept på vei hjem fra søndagsskolen – hver uke i Egypt kommer det rapporter om grufulle hendelser rettet mot koptere. Det har gått så langt at mange koptere nå ikke

Mellom krise og håp

– Vi koptere betaler en høy pris bare for å bli værende som

The people walking in darkness have seen a great light
Isaiah 9:2

The light of Love. The light of Hope. Hope for better future and New Life.

For you wherever you are, the born Jesus comes with great light;

Mama Maggie & Stephen's Children December 2013

BIKKELAND • BØNES • FANA • SKJOLD • SLETTEBAKKEN • STORETVEIT • SØREIDE
Menighetsbladene i Fana

Tegn utgis av menighetsrådet i samarbeid med BKF og de andre menighetene i Fana prosti. Vi tar med glede i mot artikler av ulike slag og gjerne også tips til reportasjer.

Levering av stoff: Leveres menighetskontoret eller sendes oystein.pettersen@uni.no

Digitalfoto: Benytt høy oppløsning.

Lokalredaksjon: Øystein Pettersen, 938 04 808, oystein.pettersen@uni.no. Lokal kontakt: Se side 13

Sentralredaksjon: Redaktør Magne Fonn Hafskor, 55 39 04 40 - eyecu@online.no (Kun henvendelser ang. «fellesstoff» (s 5-12). All annen kontakt: Se side 13.

Annonser: Frode Høyte - hoeyte@gmail.com

Produksjon: Dragefjellet Media AS, 55 23 25 47 - post@dragefjellet.no. Dropbox kan opprettes etter avtale for overføring av svært store filer.

Trykk: Bodoni, Straume

Deadline neste nummer: Kontakt lokalredaksjonen

Utgivelsesdag neste nummer: Tirsdag 1. april

Messefeiring i en brannskadd kirke. Foto: Will Morris

etter stadige trusler om kidnapping. Mange andre steder har kidnappinger rettet mot velstående koptere økt – og flere ganger resultert i drap, der løsepenger ikke er blitt betalt i tide.

Økt frykt

Den siste store tragedien var angrepet mot gjestene i et bryllup i Al Warraq-området utenfor Kairo 20. oktober. Ukjente gjerningsmenn kjørte på motorsykler og skjøt inn i mengden som var samlet utenfor kirken for å gratulere det nygifte paret. Fire koptere, blant dem to barn, ble drept, sammen med en muslim.

– Vi koptere betaler en høy pris bare for å bli værende som kristne i Egypt, sier Ibrahim George, som mistet sin mor i angrepet.

– Mange ble også hardt skadet, og for flere familier er det det ene familiemedlemmet som hadde arbeid og inntekt som nå er livstruende skadet.

Når voldelige hendelser har skjedd utenfor kirker, er det stadig flere som spør seg selv om de våger å gå til gudstjeneste i dag. Er det verdt å dø for? Kommer barnet mitt tilbake?

Håp i lidelsen

Som med de fleste vanskelige situasjoner, har det også kommet noe godt ut av disse lidelsene. Mange flere i Egypt har fått opp øynene for den vanskelige situasjonen som koptiske kristne lever under. Folk er blitt sjokkert og forferdet over at barn blir skyteskiver, og oppslutningen rundt brorskapet har aldri vært lavere. Plutselig er det som om den diskrimineringen og undertrykkelsen koptiske aktivister har påpekt i årtier, når igjennom til majoritetsbefolkningen. ●

ønsker å bevege seg ute. Det muslimske brorskap og sympatiserende væpnede grupper har nektet å akseptere at de har mistet sin politiske makt, og legger skylden over på de kristne. Heller ikke militæret, som snakker høyt om at de er ett med folket, har vært i stand til å beskytte koptere mot voldelige angrep.

Vold mot koptere

I løpet av få dager i august i år ble over 50 kirker totalskadet da mobben tente på kirkene, etter først å ha tatt alt av inventar og verdisaker. Mange fulgte ukritisk oppfordringene som kom fra brorskapsledere om å straffe de kristne – som fikk skylden for

at Brorskapet var blitt fratatt sin politiske makt. Mange koptiske hjem ble også rasert, det samme ble butikker, skoler og institusjoner drevet av kristne.

I landsbyen Nagaa Hassan utenfor Luxor ble fire menn drept rett etter at Morsi ble avsatt. Mange hus ble påtent, og i frykt for ytterligere angrep, søkte flere familier tilflukt i kirken i mange uker etterpå. I månedene som fulgte har de massive kirkeangrepene blitt erstattet av mer sporadiske voldsepisoder rettet mot sivile koptere. I de nordlige delene av Sinai-ørkenen ble en prest skutt og en koptisk forretningsmann halshugget. I havnebyen Arish måtte de fleste koptiske familier flykte for livet,

Kirkens Nødhjelps fasteaksjon 2014:

Sammen for andre!

Søndag 8.april går konfirmanter og frivillige fra Skjold menighet rundt til de mange hjem med innsamlingsbøsser.

Dette er kirkens stor dugnad for dem som lider nød. I år er fokuset på situasjonen for ofre for naturkatastrofer. Som i fjor er det Kirkens Nødhjelp som organiserer aksjonen sentralt og fordeler midlene som kommer inn.

Fasteaksjonen er en fast post på programmet for konfirmantene og vi er svært glade over å kunne ta del i denne dugnaden i år også. De siste årene har vi forsøkt at dette ikke bare er konfirmantens innsamlingsaksjon, men hele menighetens.

Vi oppfordrer derfor alle som har anledning, til å være med å gå med bøsse denne dagen. Møt opp i kirken kl.17.den 8. april. Noen av rodene kan en fint gå både frem og tilbake til, mens til andre er bøssebærerne mer avhengig av transport.

Har du anledning til å være sjåfør i det aktuelle tidsrommet så er det hjertelig velkommen også til den oppgaven.

Vi oppfordrer også alle som sitter hjemme i et av de tusen hjem, til å ta godt imot de som kommer med bøsse og banker på. Og å gi. ●

ICA Supermarked

FAGKUNNSKAP OG STORT UTVALG!

GULLSMED
H. GAMS-HAUGSØEN

TORGALLMENNING 55 36 40 00
LAGUNEN 55 13 38 60
www.hgh.no

Askeonsdag med fastegudstjeneste

Faste eller fastetiden før påske har det lenge vært lite oppmerksomhet rundt.

Det passer liksom ikke inn å vise måtehold, å gjøre bot eller avstå fra å spise en viss type mat. Eller å la hele dager være fastedager. Hvis en ikke skal ned i vekt da. Fasten i kristen sammenheng var tradisjonelt på onsdager og fredager, med lite, annerledes eller ingen mat. Og gjerne i tiden frem mot høytider.

Adventstiden(!) er en slik tid, og de førte dager før påske er en slik tid. Søndagene før påske kalles fremdeles for søndager i faste, og er num-

meret fra en og oppover. Og fastetiden ble gjerne innledet med en egen gudstjeneste onsdagen etter «feitetirsdag.» Det var derfra 40 dager til påskedag.

Ved innledningen til fasten dette året ønsket gudstjenesteutvalget en rolig, litt stille gudstjeneste. Det blir derfor fastegudstjeneste i Skjold kirke, askeonsdag; den 5. mars. Kl. 19.30. Etter gudstjenesten er det en liten samling i peistuen med anledning til samtale. Velkommen. ●

Visualisering av pretekst

Søndag 19. januar møttes vi av et flott bord dekket til bryllupsfest i våpenhuset da vi kom til gudstjeneste!

Sogneprest Arne Brekke (med hjelper) bruker konkrete virkemiddel for å formidle preteksten om når Jesus gjør vann til vin. Arne minner oss om at det første under Jesus gjorde var på en festdag han og disiplene var invitert til. Maria, Jesu mor tok viktige grep da vinen tok slutt (se Johannes kap. 2). ●

Produktene er av høy kvalitet

- Dusj/toalettåpe u/parabener eller parfyme
- Multivask
- Bil- og båtvask m/voks
- Vindusspylervæske høykonsentrat 1,5 liter
- Sprayflaske m/målestreker og god pumpe
- Håndrensemiddel løser olje og maling uten og bli tørr på hendene
- Fotkrem

Sæterveien 58
5236 Rådal

Tlf 907 82 774
karl@fotlandimport.no

For mer informasjon se
www.fotlandimport.no

Stor takk for alle bidrag!

23. november var det julemesse i Skjold kirke. Den ble også denne gangen et eksempel på at dugnadsånd satt i system, fremdeles fungerer og gir rike frukter.

Nesten 123 000 kr kan nå fordeles til aktiviteter i menigheten der det trengs penger som ikke kan hentes fra det offentlige budsjettet. Bruttoen var faktisk 131 111 kr.

Søråshøgda barnekor og Skjold kirkekor gledet med fin sang og ellers var alle de populære aktivitetene på plass: fiskedam, frukt- og blomsterlotteri, bamselotteri, hobbyverksted og ikke minst årelotteri og kafé. På salgsdisken var det gode julebrød, kaker og ulike typer gelé og syltetøy. Ellers hadde flittige hender både strikket og sydd fine, nyttige ting. Stor takk går til alle som gir selvlagede ting til messen.

Hovedlotteri, åresalg og andre lotterier trenger mange gevinster. Komiteen fryktet vi

kanskje ville få for få gevinster, og gikk ut med oppfordringer om å komme med bidrag. Det ga resultater. Bordene bugnet av fine ting som folk fikk lyst til å vinne, lodder og årer ble solgt til smilende kjøpere. Uten gaver fra personer og bedrifter i nærmiljøet ville gevinstene vært en betydelig utgiftspost.

De mange som møtte opp og gjorde en dugnadsjobb før, under og etter julemessen bør også nevnes. Stor takk til alle som deltok med bidrag på en eller annen måte! ●

Vinnere Hovedlotteriet

- 1 Dukke og vogge: Sylvarnes
 - 2 Middag for to på Augustin: Nicolas Nygard
 - 3 Bildet «Felleskap» av Aud Myklebust: Ellen Nesse
 - 4 Koffert: Sven Tore Moldskred
 - 5 Eva Solo tv-kanne: Sylvarnes
 - 6 Smykke av Øyvind Torkildsen: Solveig Endal
 - 7 Strikket ullteppe: Trym Amlie
 - 8 Playmobil: Ellen M. Fiskaaen
 - 9 Kaffemaskin, Tassimo Bosch: Anne Kari Aarstad
 - 10 Håndmikser Philips Inger Grindvik
 - 11 Hårklipp Sørås Frisør Henrik Sørensen
 - 12 Julie kakesett, Hardangerbestikk: Robert Erik Fiskaaen
 - 13 Hårklipp Sørås Frisør Wenche Kallekleiv
 - 14 Brodert rød juleløper Bjørn M Hansen
 - 15 Smørbrødgrill: Olav Korsvold
 - 16 Medisinskapp: Lillian Morken
 - 17 Hårklipp Sofus frisørsalong
- Björg Duesund senior
18 Biotherm produkter: Jørgen Kristiansen
19 Vannkoker: Tobias Ludvigsen
20 El-sag: Kristin Johannessen
21 Biotherm-produkter: Marius Helgesen
22 Gavekort blomsterbutikk: Karen Flotve
23 Teppe, Nordås teppesenter: Anna Holt
24 Teflonduk: Randi T. Bjørge
25 Biotherm-produkter: Ellen Knutsen
26 Janus damejakke og lue: Ørjan Kristiansen
27 Fotografi Skjoldabukten av Bjørn Moe: Bjørn Tore Fasmer
28 Damaskløper, Georg Jensen: Anne Lie Hamre Ottesen
29 Janus herrejakke og lue: Turid Muller
30 Nespresso kaffemaskin: Kjerstin Marie Vereide
31 Gavekort Lie Nielsen konditori: Andreas K. Werner
32 Bell sykkelhjelm: Tiril Høgås Ådland

BYGGMESTER
ERLING VALDE A/S
ALT I TØMMER- OG INNREDNINGSARBEIDER
Smøråsvn. 22 - Telefon 55 13 05 80

VI LEVERER I HELE BERGEN!

**TOPPE
BLOMSTER**
www.toppeblomster.no

Kilden Senter 55 13 71 56 Oasen Senter 55 16 16 88
Sletten Senter 55 28 21 31 Asane Senter 55 18 36 25

Sofus
FRISØRSALONG
Tlf. 55 13 09 33
Sæterv. 1
5236 Rådal

Det er langt fra Betlehem til Jerusalem

ISRAELSK VAKTER I HEBRON:

Alle palestinere som arbeider i Jerusalem får ID-kortet kontrollert ved såkalte «checkpoints» før de får passere.

Betlehem en kjølig novembermorgen kl. 05.00. Tredve søvntunge nordmenn rusler i tussmørke gater mot Checkpoint 300. Der skal vi sammen med en representant fra fredsprogrammet EAPPI observere hvordan det foregår når palestinere som arbeider i Jerusalem passerer grensen.

BLIR BOENDE: Sta palestinsk bonde sammen med Eirik Mills. Han får ikke lov til å sette opp noe hus på gården sin, og hvis han setter opp en brakke foran grotten, kommer israelske soldater og river den.

TEKST OG FOTO: DAG VAULA

Vi kommer til den høye, stygge betongmuren som skiller Palestina fra Israel. Langs muren er det satt opp et høyt nettinggjerd, og bak gjerdet venter mange hundre trøtte mannfolk på å slippe gjennom grenseposten.

Noen av kvinnene i gruppen vår begynner å gråte. Situasjonen minner for mye om filmer vi har sett fra Warszawa-ghettoen under andre verdenskrig. Nå må det straks ses at virkeligheten ikke er så ille som det kan virke ved første øyekast. Den er likevel vanskelig nok for de arbeiderne som må stå opp i firetiden om morgenen for å rekke arbeidsplassen sin i åttetiden. Avstanden mellom Betlehem og Jerusalem er bare åtte kilometer, så uten grensekontroll hadde turen kanskje tatt en halv time fra hjemmet til arbeidsplassen.

Gjestehus i Betlehem

Tilbake til start, søndag 3. november. Trettito trøtte nordmenn fra Oslo, Trondheim, Bergen og Sandnes ankommer St. Vincent gjestehus i Betlehem. Her skal vi bo åtte dager med utflukter med buss og lokale guider til kjente steder i Palestina og Israel. Gjestehuset drives av en katolsk nonneorden til støtte for et stort og fint barnehjem som ligger vegg i vegg. Gjestehuset har enkle, men store og rene rom, to store terrasser med utsikt over byen og en stor sal som vi får bruke til «debriefing» etter dagens opplevelser. Det gjør godt å snakke om det vi har opplevd. Turen vår er tilrettelagt og ledes av Eirik Mills som noen kjenner fra tiden hans som ungdomsprest i Fana. Med oss på utfluktene har vi et lite hefte med bi-

belvers og salmer som passer til de stedene vi skal besøke.

Jesu fødested

Søndag morgen er vi tidlig oppe og besøker «hyrdemarken» i utkanten av Betlehem. Der er det flere grupper av kristne turister på besøk, blant andre en stor gruppe fra India i den fine parken og den nye kirken. Like nedenfor er det mange grotter i fjellet, og noen mener at det var en av disse som rommet stallen der Jesus ble født. Vi leser om hyrdene på marken, og er så heldige at det samtidig kommer forbi en gjeter med saueflokk sin på marken nedenfor. Litt senere deltar vi i en katolsk gudstjeneste i fødselskirken midt inne i byen, først bygget av keiser Konstantin den store i år 333. Denne kirken ligger rett over den grotten som ifølge den eldste tradisjonen er Jesu fødested.

Liturgien er ukjent for de fleste av oss, men en gruppe ungdommer bidrar med frisk sang og musikk som våre egne «ten-singere» gjerne kunne latt seg inspirere av. Det finnes flere kristne menigheter i Betlehem, men andelen kristne i Palestina har sunket sterkt, fra 20 prosent i 1947 til rundt én prosent i 2013. I Betlehem var det tidligere mer enn 80 prosent kristne, mens det nå er mindre enn 40 prosent. En av årsakene til nedgangen er den store arbeidsmangelen i Palestina og at de kristne har større muligheter til å emigrere fordi de stort sett har bedre utdanning og bedre kontakter i vestlige land enn muslimene har.

Får ikke bygge hus

Neste dag byr på store kontraster. Først besøker vi bosettingen Efrata som ligger på

GJESTEHUS: Gjestehuset «vårt» i Betlehem drives av en katolsk nonneorden til støtte for et barnehjem.

palestinsk område, men som i praksis er en forstad for Jerusalem; en selvstyrt og velstelt bydel med nydelige boliger og alle fasiliteter. En vennlig og veltalende talsmann viser oss rundt og prøver å overbevise oss om Israels rett til dette området. Med støtte fra israelsvenner har de også dyrket opp litt av området utenfor byen, som de hevder at palestinerne selv ikke bruker. Grunnen til dette får vi vite mer om da vi senere besøker en sta palestinsk bonde som har dyrket opp litt av sin gamle gård. Han serverer oss middag i et telt han har satt opp utenfor den lille grotten der han nå bor alene, mens familien fremdeles bor i flyktningeleiren Deheisha i Betlehem.

Bonden får ikke lov til å sette opp noe hus på gården (bortsett fra en utedo), og hvis han setter opp en brakke foran grotten, kommer israelske soldater og river den. Dette begrunner de i Osloavtalen, som gir palestinerne full råderett over bare tre prosent av Vestbredden. Siste post på dagsordenen gir mere håp. Da møter vi to representanter fra The Parents Circle. Dette er en organisasjon av mer enn 600 israelske og palestinske familier som alle har mistet et familiemedlem under tidligere uroligheter. De er blitt enige om å avstå fra hevn, og i stedet arbeide for fred mellom de to nasjonene. De personlige vitnesbyrdene fra disse to, en fra hver side, er gripende og oppløftende.

Vandring i Getsemane

Tirsdagen er viet Jerusalem. Vi besøker mange av de hellige stedene, og leser tekster fra Bibelen, men det er så mye som forstyrrer. Via Dolorosa er en turistfelle som har lite til felles med den veien Jesus gikk. Noe

Til høyre: UTSIKT FRA MASADA: Med israelsk guide på Masada-festningen, et fantastisk sted for alle som er interessert i historie. Herodes den store må ha vært stormannsgal som kunne bygge noe slikt, og landskapet med klippen som stikker ut fra fjellene og med ørkenen ned mot Dødehavet er nesten uvirkelig. Det var på Masada at de siste jødiske styrkene holdt stand i den første romersk-jødiske krigen, i år 73.

av den gamle hovedgaten fra Herodes' tid er gravd ut, seks meter under dagens gatenivå. Her ser vi de brosteinene som Jesus og disiplene virkelig vandret på. Over huset som nokså sikkert tilhørte ypperstepresten Kai-fas er det bygget en kirke, og gårdsplassen, der Peter fornektet Jesus og hørte hanen gale, har utsikt over til Getsemane-hagen. Der vandrer vi mellom eldgamle oliventrær som disiplene kanskje kan ha sovnet mellom. En gartner som kikker opp fra lukkingen og gir oss et forsiktig smil, minner oss om gartneren kvinnene møtte i den andre hagen, ved graven der de trodde Jesus lå.

Plages av nybyggere

Jerusalem er en komplisert by med en tragisk historie og en vanskelig framtid. Vi har bare sett et glimt av byen, men vi må videre. Onsdagen tilbringer vi i Hebron, en hellig by både for muslimer og jøder, for her er graven til patriarkene Abraham og Isak og deres koner. Vi besøker en palestinsk familie som er sterkt plaget av nybyggerne i et ulovlig settlement som er anlagt like ovenfor huset deres. Det er dessverre slik at noen israelske settlere er fanatikere som er villige til å bruke stygge metoder for å drive bort sine palestinske naboer. Likevel blir de beskyttet av den israelske hæren, som setter opp vaktårn ved siden av den ulovlige bebyggelsen.

Som en motvekt har Israel og Palestina tillatt en internasjonal organisasjon kalt TIPH å overvåke og rapportere ulovligheter fra begge sider i konflikten.

I Jesu fotspor

Torsdag besøker vi en liten palestinsk

landsby, Yanon, som har vært så plaget av settlere på åstoppen over landsbyen at de fleste innbyggerne har flyktet. Her er det observatører fra EAPPI som overvåker situasjonen og forklarer den for oss og andre besøkende.

Langt mer hyggelig er bussturen samme dag til Galilea, med en dyktig israelsk-arabisk guide. Veien går gjennom Juda-ørkenen, som virkelig er en ørken med rullende sanddyner og små beduinleirer hist og her. Galilea er på mange måter som på Jesu tid, med bølgende åser og små landsbyer. I Kaper-naum ser vi utgravninger med ruiner fra Jesu tid, og på Genesaretsjøen tar vi en båt-tur uten at noen går på eller i vannet.

Det største inntrykket er likevel å høre saligprisningene opplest i en vakker park nær det stedet Jesus må ha stått og talt til folket.

Samtaler på veien

Blant alle opplevelsene på turen, er det de personlige møtene med israelere og palestinere som har gjort størst inntrykk på oss. I Betlehem spiste vi middag i palestinske hjem, som regel to fra gruppen i hver familie. Stor vennlighet og uvante skikker, ikke minst at familiefaren var den eneste som spiste sammen med oss, mens kone og barn smilende så på.

I Jerusalem fikk vi først delta i sabbatsfeiringen i en ortodoks synagoge, før vi ble invitert til sabbatsmåltid i forskjellige familier. Min kone og jeg var gjester hos en meget gjestfri og vennlig familie av amerikansk opprinnelse. Vi hadde en fin og åpen samtale der de fortalte om sitt behov for sikkerhet etter terroraksjonene i 2000-2005, og om sitt ønske om en varig fred.

Holder på tradisjonene

På spørsmål om hvorfor de for tredve år siden hadde reist fra USA til Israel, hadde en av dem et interessant svar. Han sa at i USA ble den jødiske religionen stadig mer utvannet av den amerikanske kulturen, og at det var bare i Israel det var håp om å opprettholde de jødiske tradisjonene.

Etter en avskjedsmiddag lørdag kveld med palestinske venner i restaurant Casa Nova i Betlehem, var det grytidlig avreise søndag morgen til flyplassen i Tel Aviv. Der var sikkerhetssjekken like grundig som ved ankomsten, og en av lederne fikk kofferten sin fullstendig endevendt - til forlystelse for noen av gruppens svake sjeler.

En enkel løsning på konflikten

Her måtte vi også ta avskjed med de som skulle til Oslo og Trondheim. På åtte dager var vi blitt en sammensveist gruppe av venner, og det var både med en tåre i øyet og et håp om å treffes igjen at vi sa farvel. Det sies at Palestina-problemet er komplisert. Det er sant at situasjonen, politikken og framtidsutsiktene er uklare og vanskelige. Men løsningen på hovedproblemet er i prinsippet meget enkel. I følge vedtak i FN og den internasjonale domstolen har Palestina rett på hele området innen «den grønne linjen», det vil si våpenhvilegrensen fra 1967. Spørsmålet er bare om, når og hvordan dette kan bli realisert. ●

EAPPI er et fredsprogram som drives av Kirkenes Verdensråd. De verver hvert år 100 frivillige til å være «ledsagere» i konfliktfulle områder i Palestina. Mer informasjon: www.eappi.org

Vinter i Costa Blanca

Det er onsdag på Sjømannskirken i Torrevieja. Leseværelset er omgjort til systue. Omkring 30 damer er ivrig opptatt med alle mulige slags håndarbeider.

AV ALF IVERSEN

Slik har de holdt på siden forrige basar, med unntak for jule- og sommerferie. Høstens basar nærmer seg altfor fort. Rekker de å bli ferdige? Men rett skal være rett: Det blir også tid til kaffepause og lunsj, og ikke minst sosialt samvær.

Flykter fra norsk vinter

Midt i flokken finner vi Vigdis Gravdal. Hun og ektemannen Terje trives godt hjemme i Bergen. Men to ganger i vinterhalvåret drar de til Spania, en gang i oktober-november, og en gang i januar-mars.

LOVSANG I SJØMANNSKIRKEN: Frisk lovsang og glade rytmer i den vakre kirken i Torrevieja.

FOTO: ALF IVERSEN

Tv: FLYKTER FRA VINTEREN: I Spania kan ekteparet Gravdal bade og nyte solen til ut i november, og når de kommer ned igjen over jul, er været oftest som på fine sommerdager hjemme. Bildet er fra kystbyen Xàbia. FOTO: RODRIGUILLO/WIKIMEDIA

Det har de holdt på med i omkring sju år, og hver gang gleder de seg til å komme nedover. Det er deilig å komme vekk fra regn og vind, snø og kulde. Her nede kan de bade og nyte solen til ut i november, og når de kommer ned igjen over jul, er været oftest som på fine sommerdager hjemme.

Drømmestedet

Vigdis og Terje har funnet sitt sted i San Pedro del Pinatar. Det er ca 20 minutter sør for Torrevieja. Stedet ligger ved idylliske Mar Menor og ikke langt fra det kjente La Manga. Vigdis lar seg stadig friste til en dukkert i innsjøen. Temperaturen er oftest et par grader høyere der enn i havet, og en slipper unna bølger som bryter. Terje er ikke så glad i sjø og sol. Blir det for varmt, foretrekker han en dukkert i bassenget like ved der de bor. På spørsmål om det ikke blir litt ensomt, får vi til svar at de har fått mange venner her, og at familien kommer jevnlig på besøk. Og ikke å forglemme, Sjømannskirken, den betyr mye. Og så drar de på lengre turer. Spania har enormt mye flott å by på.

Også mannfolkene

Arbeidsgruppen ser i første omgang ut

Over: ARBEIDSGRUPPE: Flittige damehender skaffer 300.000 kroner til Sjømannskirkens drift. Vigdis Gravdal lengst fremme til venstre. FOTO: ALF IVERSEN

til bare å bestå av damer. Men når vi leter oss innover bak i kirken, finner vi en gjeng med lystige mannfolk. Om pratene ikke går så munnrapt unna som hos damene ute på leseværelset, så knegges og flires det desto mer. Litt godlynt er ting må en også finne seg i. Her er det lett å føle seg inkludert. Men det som fanger blikket, er først og fremst arbeidene de holder på med. Det er treskjæring det går på. De flotteste klokker blir til under støe og kyndige hender. Mange timers arbeid ligger bak hvert lite kunsthåndverk, men så blir også resultatene imponerende.

Trofaste støttespillere

Arbeidsgruppen er ikke de eneste som bakker opp kirken. Mange titalls frivillige hjelpere går vakter på leseværelset og kjøkkenet. I uken er det forskjellige dugnadsarbeider som skal utføres, og til gudstjenesten om søndagen trengs det kirkeverter. Vanligvis blir en møtt med et fast håndtrykk og et «Velkommen!» i døren på alle sjømannskirker. Spesielt ved de store arrangementene, med opptil 200 til stede, makter ikke den faste staben å være nok til stede for alle. Men med flinke hjelpere håper Sjømannskirken at helst alle opplever seg sett og velkommen. ●

Sjømannskirken feirer i år 150-års jubileum. Feiringen vil foregå fra august og utover med en rekke forskjellige store og små arrangementer. Menighetsbladet gir noen glimt fra arbeidet.

Når sykdom rammer - da er er kirken der

Jostein Obrestad er diakon ved Sjømannskirken i Torrevieja. Han er en ressursperson i tilfelle sykdom, ulykke eller dødsfall. Men også når det gjelder omsorg og hjelp.

– Hvorfor bør en ha reiseforsikring når en drar til Spania?

– Da er en sikret syketransport til Norge om det skulle være behov for det. Helfo sitt europeiske helsetrygdkort dekker akutte sykdomstilfeller, men altså ikke hjemtransport.

– Hvor henvender en seg om en trenger øyeblikkelig hjelp?

– Om nødvendig, ring 112 for ambulanse. Det er to sykehus i Torrevieja med akuttavdeling. Det ene krever reiseforsikring, det andre bare trygdekortet. Om alt er fremmed og språket vanskelig, så ring Sjømannskirken.

– Hvordan er standarden på helsevesenet i Spania?

– Det er like bra som i Norge, bare raskere.

– Hva med språkproblemer?

– For den som ikke snakker spansk, kan det være et problem. Engelsk er det oftest bare de yngre med en del utdanning som behersker. Det sykehuset som krever reiseforsikring, har tolketjeneste.

– Hvordan hjelper Sjømannskirken?

– Ta kontakt og vi stiller opp. Vi går på besøk på sykehusene til de norske vi får vite ligger der. Vi hjelper med å kontakte pårørende i Norge. Vi ringer gjerne etter sykebil, blir med på akuten og hjelper med språket. Noen av oss snakker spansk, eller vi finner tolk. Vi drar også på besøk hvis pårørende hjemme i Norge er bekymret og vil at vi skal besøke dem. Vi er her for nordmenn som trenger oss. Ikke nøl med å ta kontakt! ●

Kyrjekaffien på Samos

Å verta invitert på kyrjekaffi i framandt land, er ei oppleving vel verd å få med seg når ein får høve til det. I denne saman-hengen, som eg her gjerne vil dele med lesarane, dreier det seg om feiringa av helgen/namnedagen Paraskevi, på den greske øya Samos.

TEKST OG FOTO: PAUL JOHNE SÆRVOLD

Kyrjekaffi i svalande skugge under gamle oliventre kan verke eksotisk for oss nordbuar.

Her heime lyt ein store delar av året skunda seg mellom kyrkje og menighetshus, for å kunne nyte kaffien i tørre og varme omgjevnader.

Feirar namnedag

Av det som vart sett på bordet, vart det, mellom forskjellige tradisjonelle greske kaker og kaffi, også til stor overrasking for artikkelforfattaren sett fram lokalt brennevin. Saman med den spesielle gresk-ortodokse gudstenesta, opptoget gjennom landsbyen, og den eksotiske kyrjekaffien, vart det heile ei minneverdig stund.

I Hellas feirar ein namnedagen sin og ikkje fødselsdagen. Dei fleste greske namn stammar frå helgenar, og tradisjonen seier at dei som har et namn knytt til en helgen, feirar sitt namn/sin dag på helgenen sin dag.

Fredag er førebuing

I samband med reisa til øya, er vi, saman med vårt reisefylgje som har feriert på same staden i mange år, blitt kjend med vertskapen og deira familie. Vertskapen si dotter «Vivi» (Paraskevi) er saman med mannen sin «Dinos» (Konstantinos) busett i New York City, men tilbringer sumaren heime på øya Samos i lag med dei to døtrene sine.

Den 26. juli feirar dei Vivis namnedag. Namnet hennar, Paraskevi, tyder førebuing, i tydinga førebuing til sabbat, eller fredag. Paraskevas er guteformen av namnet. Andre former av namnet er Petka, Paraskeva, Praskovia, Praskovie, Pyatnitsa, Pyetka, Paraskevoula, Paraschiva, kortforma Voula, samt kallenamnet Vivi.

KYRKJEKAFFI I DET FRI: Dei gyldne augneblinkane, det vera seg kvardag eller ferie, er dei du ikkje på førehand reknar med.

SEREMONI KRING PARASKEVI-IKONET: Den gresk-ortodoks kyrkja i landsbyen Sakkouleika i på øya Samos er vigsla til Paraskevi, ein ortodoks martyr og helgen som levde i Roma på 100-talet.

Ortodoks martyr

26. juli var vi saman med reisefylgjet vårt invitert med vertskapen vår til ei gresk-ortodoks kyrkje i landsbyen Sakkouleika i på øya Samos. Kyrkja er vigsla til Paraskevi, ein ortodoks martyr og helgen som levde i Roma på 100-talet. Ho var fødd av greske foreldre, far Agathon og mor Politia. Foreldra var barnlause, og bad om å bli velsigna med eit barn. Dei vart bønnehøyrde, og fekk ei dotter som dei gav namn etter dagen ho vart fødd, fredag.

Paraskevi av Roma, Den Heilage Paraskevi, reknast som helgen, og heilar for dei blinde etter saga om den romerske keisaren Antoninus Pius (86-161 e.kr.) Paraskevi av Roma vart heilagkåra i år 1031.

Gudstenesta

Landsbyen Sakkouleika ligg i høgda om lag midt på øya. Sjølv gudstenesta er bunden saman med mykje song. Og det er mykje folk i kyrkja denne dagen. Som heime i Noreg, er det mykje godt vaksne i kyrkjelyden. Det er høgtalarar på utsida av kyrkja, slik at det er mogleg å fylja gudstenesta ute på benkane i skuggen. Inne i kyrkja lyt ein stå (som er typisk for den gresk-ortodokse kyrkja), bortsett frå nokre få sitjeplassar for dei som ikkje er gode nok til beins. Etter gudstenesta er det opptog gjennom landsbyen, der ikonet av Paraskevi vert boren med. På ein liten open plass i landsbyen stoggar opptoget. Det vert så halde ein seremoni kring ikonet av Paraskevi.

Kyrjekaffi ved skulestova

Etter seremonien går vegen fram til den gamle skulestova, der det er dekkja til kyrjekaffi. Janis (Ioannis Plataniotis) er ein hyggeleg og engasjert grekar som er busett i Sakkouleika. Han kan fortelja at det finst to kyrkjer på Samos som er vigde til den heilage Paraskevi. Han har også mykje å fortelja om lokal historie, og hendingar både frå krig og fredstid. Ikkje til forkleinselse for badeliv og late dagar, men det er no gjerne slik, at dei gyldne augneblinkane, det vera seg kvardag eller ferie, er dei du ikkje på førehand reknar med. Feiringa av Paraskevi var for oss som fekk vera med ei slik stund. ●

Et smil kan bety så mye

Mange har trolig registrert at Fana menighet har fått en ny frivillig medarbeider. Hun er kommet inn som et friskt pust, og dukker opp i flere ulike sammenhenger og møter oss med sitt vennlige vesen og varme smil.

TEKST OG FOTO: LIV MARIT KVÅLE EVJEN,
FRIVILLIGHETSKOORDINATOR / DIAKONI-
MEDARBEIDER I FANA SOKN

Hvem er denne damen, hvor kommer hun fra, og hvordan har det seg at hun begynte som medarbeider her hos oss? Dette og flere spørsmål skal vi nå få svar på.

– Kan du fortelle litt om deg selv?

– Mitt navn er Bjørg Marit Nordås, jeg er snart 70 år. Jeg ble enke for 1 1/2 år siden. Jeg har 3 flotte døtre og har nettopp fått mitt 12 barnebarn. Jeg bor på en gård på Saganeset som har vært i familiens eie siden 1931.

– Hva har du arbeidet med tidligere?

– Min mann og jeg drev gården sammen frem til 1999. Jeg har i tillegg jobbet som sekretær i mange år. Den siste jobben var i Hydro fra 1985, der jeg arbeidet mye med resepsjonsarbeid og vakthold.

– Hvordan kom du inn i menigheten?

– I forbindelse med at jeg mistet min mann veldig brått, fikk jeg en uvurderlig støtte fra Gunnar, som er sokneprest i menigheten. Jeg spurte en gang om han visste om noen som kunne trenge en hjelpende hånd, og han henviste da til frivillighetskoordinatoren, og slik begynte det.

– Har du vært aktiv i menigheten tidligere?

– Nei, ikke mer enn gjennomsnittet. Jeg har gått i kirken ved ulike anledninger, men har vel alltid tenkt på meg som en kristen.

– Hvilke oppgaver har du fått, og hva liker du best?

– Jeg begynte som medhjelper på seniortreffet. Der har jeg ansvaret for innkjøp av maten, hente og bringe folk og å være med i ledergruppen for treffene. Jeg lager også mat for en konfirmantgruppe, og er med som kjøkkenhjelp i ulike sammenhenger. Søndager er jeg ofte kirkevert, og i det siste har jeg også begynt som kirketjenervikar. Jeg liker alle de forskjellige oppgavene og variasjonen i oppgavene. Jeg har alltid likt å lage mat, bake og stelle for andre. Nå får jeg bruke mine interesser samtidig som det kommer andre til gode. Det er en veldig god følelse når jeg merker at andre setter pris på det jeg gjør.

– Blir du ikke sliten når du er med på så mye?

– Nei, jeg føler at det gir meg energi og krefter til å takle en ellers litt tung hverdag. Det at noen utenfor familien har bruk for meg, betyr mye. Det å alltid bli møtt med et smil, og ofte en klem, gir meg følelsen av å være en del av et fellesskap. Jeg har selv erfart hvor mye det betyr å bli møtt av en kirkevert som faktisk både så meg, ønsket meg velkommen og brydde seg om meg. Det er ofte så lite som skal

Menighetsbladet starter her opp en ny fast serie, der vi vil presentere og gjøre litt stas på noen av de mange flotte frivillige medarbeiderne i menighetene. Denne gangen er stafettpinnen i Fana menighet, deretter går den videre til Skjold, Storetveit, Søreide, Slettebakken, Bønes og Birkeland.

til, men det reddet dagen min den gangen.

Det er ingen tvil om at Bjørg er en utrolig stor ressurs for menigheten. Det er fantastisk flott og gledelig å møte slike som henne. De frivillige er en uvurderlig ressurs, og innsatsen de gjør har ofte en større betydning enn de selv er klar over. Et smil kan bety så mye. ●

Fri til å tale, tro og tjene

I 2014 er det 200 år siden Norge fikk sin egen grunnlov. I den forbindelse oppfordres alle landets menigheter til å markere dette jubileet i gudstjenesten 23. februar 2014.

AV JAN TERJE CHRISTOFFERSEN

Fra kirkens side er vi opptatt av at grunnlovsjubileet både skal gi oss kunnskap om vår nasjons og kirkes felles historie, og peke på kirkens ansvar for å tale og handle der frihet og menneskerettigheter trues. Av den grunn er Den norske kirkes programerklæring for grunnlovsjubileet: Fri til å tale, tro og tjene.

Mirakelåret

1814 kalles mirakelåret i norsk historie. Den danske stattholderen, prins Christian Frederik meddelte meddelte tidlig på året landets biskoper at alle menigheter skulle samles i kirkene på en ekstraordinær bededag (25. februar 1814). Der fikk de høre at prinsen, som nasjonens regent, hadde overtatt styret av landet, og at folket kunne berge sin frihet ved å slutte opp om ham. Norge gikk i 1814 inn som en del av det eneveldige kongeriket Danmark-Norge, styrt fra København, og endte som egen stat i union med Sverige. Innimellom erklærte landet full uavhengighet, holdt de første politiske valgene og skaffet nasjonen en grunnlov. Det var begynnelsen på utviklingen av demokratiet i Norge.

Notabel-møtet

Fra 1380 var Norge i union med Danmark. Med eneveldets innføring i 1660 ble all makt samlet hos kongen i København. Kongeloven fra 1665 var grunnlov for Norge frem til 1814. Etter at engelske styrker satte store deler av København i brann og røvet landets marine, ble Danmark-Norge trukket inn i Napoleons-krigene på den - etter hvert - tapende side. Med Kieltraktaten av 14. januar 1814 måtte Danmark avstå Norge til den svenske kongen som én av betingelsene ved fredsavtalen i Kiel.

RIKSFORSAMLINGEN PÅ EIDSVOLL I 1814: Oscar Arnold Wergelands maleri «Eidsvold 1814» ble utført først 70 år senere, i årene 1882-1885. I forgrunnen står «grunnlovens far» Christian Magnus Falsen. Maleriet henger i Stortingssalen.

FOTO: STORTINGSARKIVET

Den norske eliten, med den danske regenten prins Christian Frederik i spissen, var ikke positive til fredsavtalen. Prinsen innkalte derfor til et såkalt stormannsmøte (Notabel-møtet) på Eidsvoll 16. februar 1814 for å diskutere landets fremtid.

Valget av Riksforsamlingen

På dette møtet ble man enige om å ikke godta fredsavtalen, men heller erklære Norge som en selvstendig stat. Christian Frederik ble frarådet å gjennomføre sin opprinnelige plan om å hevde sin arverett til Norges trone og la seg utrope til konge. Stormennene ønsket en liberal grunnlov og at en ny konge måtte velges av folket. På møtet ble det bestemt at det skulle velges en forsamling som skulle gi landet en grunnlov. Tanken om folkets rett til å bestemme over seg selv hadde seiret. Den grunnlovgivende forsamlingen er kjent som Riksforsamlingen, og medlemmene ble valgt gjennom valg av valgmenn i landets menigheter og i militærforlegninger. De startet arbeidet 10. april og var ferdig 20. mai.

Kirkens rolle i 1814

Ni dager etter stormannsmøtet på Eids-

voll var arbeidet med å velge utsendinger til Riksforsamlingen i gang. Bededagsgudstjenesten fredag 25. februar 1814 ble avsatt til valg i kirkene. Etter gudstjenesten skulle man avlegge ed og skrive under på en adresse (fullmakt) som skulle leveres på Eidsvoll.

Det var tre valgsystemer: ett for landet, ett for byene og ett for militære avdelinger. På det laveste nivået skulle det velges valgmenn som igjen skulle samles på et høyere nivå mer sentralt, for så å velge representant til riksforsamlingen på Eidsvoll. Kirkene og prestene var sentrale og nødvendige aktører for å få gjennomført dette i 1814. Sogneprestene utformet adressene som hadde form av høytidelig henvendelser stilet til prins og regent Christian Frederik personlig.

Representantene hadde med seg disse fullmaktene til Eidsvoll hvor de ble overbrakt. Blant de 112 valgte representantene på Eidsvoll finner vi 14 prester og 7 andre geistlige som var viktige personer i 1814.

Bededagsgudstjenesten

Gudstjenesten 25. februar 1814 er omtalt som bededagsgudstjeneste. Her vises det til de alminnelige bededagsgudstjenestene som, etter Kirkeritualet av 1685, ble

Kirkens feiring

- 22. februar: «Fra 1814 til 2014: Et større vi?» En konferanse om religion og nasjon i Trefoldighetskirken i Oslo.
- 23. februar: Offisiell festgudstjeneste, bønnedag for land og folk i Oslo domkirke.
- 10. april: Offisiell gudstjeneste i Eidsvoll kirke, Eidsvoll. Seminar: Kirke for alle – grunnlov for alle: I samme kirke med lik verdighet og like muligheter.
- 17. mai: Offisiell gudstjeneste i Holmens kirke, København – Sjømannskirken. Offisielt program utenfor Folketinget umiddelbart etterpå.
- 17. mai: Heldagsprogram med start på Eidsvoll 1814 og avslutning i Eidsvoll kirke. Tema: Fremtid og håp for nye generasjoner
- 19. mai: Offisiell gudstjeneste i Eidsvoll kirke, Eidsvoll.
- 20. mai: Offisiell økumenisk gudstjeneste i Nidarosdomen, Trondheim. Lansering av boken «Vår kristne og humanistiske arv» umiddelbart etter gudstjenesten.
- 6. juni-10. august i Baroniet i Rosendal og 14. august-14. september ved Kulturhuset Buen galleri i Mandal: Offisiell jubileumsutstilling for Adolph Tidemand 1814-76.
- Det planlegges et nasjonalt musikalsk kulturarrangement høsten 2014. Kirkerådet kommer tilbake med mer informasjon om arrangementet på www.kirken.no/1814.

feiret året gjennom på onsdager og fredager. Gudstjenestene har vært forvaltet litt ulikt fra sted til sted gjennom århundrene, men var nok mange steder på begynnelsen av 1800-tallet ennå rimelig utbredt. I disse gudstjenestene hadde prestene anledning til å preke over selvvalgt tekst, men mange forholdt seg likevel til søndagens tekster. Nattverd ble her feiret, som på søndager, om noen ba om det. Mange steder var det tilgangen til kommunien som gjorde at gudstjenestene overlevde. Vi gjenfinner restene av denne gudstjenestetradisjonen i våre ordninger for Nattverd utenom høy-messen. Gudstjenestens særlige bønnekarakter kan ha vært en medvirkende årsak til at nettopp denne dagen ble valgt i disse urolige ukene vinteren 1814.

Kirken stod sentralt

Et sentralt dokument knyttet til grunnlov-jubileet er brevet som biskop i Oslo, eidsvollsmannen Frederik Julius Beck (1759-1822, biskop 1806-1822) sendte sine pres-ter i anledning bededags-gudstjenesten 25. februar 1814. Der omtales gudstjenesten som «[...] en almindelig festlig Bededags Hel-ligholdelse i Anledning af Fædrelandets nuvæ-rende vigtige stilling». Her viser biskopen til «de ugentlige Fredags Bededage».

Dagen falt i 1814 mellom askeonsdag og første søndag i faste. I brevet gir biskop Bech oss et innblikk i liturgien og de sær-skilte tilpasninger som ble gjort i bispedøm-mets kirker i anledning dagen. Han følger lojalt opp påbudene som ble gitt av danske-prinsen, Christian Frederik, i hans kunn-gjøringer datert 19. februar.

I flere ulike sirkulærer gir prinsen påbud om at det skal holdes en gudstjeneste i alle kirker.

Verdighet og styrke

Det var opplysningstidens og rasjonalis-mens idealer som rådet da Grunnloven ble til. Dette kom også til uttrykk i tilnærming-en til salmene og musikken. Verdighet og styrke var samtidens estetiske idealer. For salmene betydde det en stigende grad av rytmsk utjevning fra slutten av 1700-tallet og framover mot innføringen av O. A. Lin-demans koralbok i 1823. Ellers var det store forskjeller mellom by og land, også i hvilken salmebok som var i bruk i menighetene. I 1814 hadde menighetene tre salmebøker å velge mellom: Guldbergs Psalmebog 1783, Kingos Salmebog 1699 og Balle og hans medarbeideres Evangelisk-christelig Psalmebog 1798 (autorisert). ●

Teksten er noe forkortet

RESTAURERES NÅ: Eidsvollsbygningen, der Riksforsamlingen forfattet Norges grunnlov, var tidligere hovedbygningen på Eidsvoll Verk. Det var også her prins Christian Fredrik ble valgt til Norges konge. Til årets jubileum har staten besluttet at hele anlegget med hovedbygningen, paviljongene og hagen så vidt mulig skal tilbakeføres til situasjonen i 1814.

FOTO: KJETIL BJØRNSRUD

Kirkerådet har utarbeidet et informasjons-hefte med egen agenda for Den norske kirkes festgudstjenester 23. februar 2014. Hefet finnes på www.kirken.no/1814. Det anbefales at alle landets menigheter feirer denne festgudstjenesten; gjerne i til-knytning til opphenging av fullmakter og skilt i de kirkene som var valgkirker i 1814.

Grunnlovsjubileet gir perspektiv

Reformasjonen i 1536-1537 innførte lutherdommen og braut sambandet med Den katolske kyrkja og paven i Roma.

AV PROST
PER BARSNES

Den norske kyrkja vart så plassert under den dansk-

norske kongen sin autoritet, og vart i Grunnlova frå Eidsvoll av 17. mai 1814 ei lovfesta statskyrkje, underlagt storting og regjering. Noregs konge vart med det Den norske kyrkja sin symbolske leiar. Den norske kyrkja er framleis det største trussamfunnet i landet og fram til den 21. mai 2012 var ho kongeriket Noreg sin offentlege religion.

Under arbeidet med grunnlova i 1814 spelte kyrkja ei viktig rolle. Dei som valde dei 112 utsendingane til Eidsvollsforsamlinga i 1814, vart valde i kyrkjene. Blant eidsvollsmennene var det 14 prestar. Folkekyrkja har farga våre kristne og humanistiske fellesverdier, noko som også er ført vidare i den reviderte grunnlova, der det heiter, tilpassa språket frå 1814: «Værdigrundlaget forbliver vor kristne og humanistiske Arv. Denne Grundlov skal sikre Demokrati, Retstat og Menneskerettighederne» (Den nye §2).

Framleis folkekyrkje

Framleis har Den norske kyrkja også i oppdrag frå Stortinget å vere folkekyrkje, med eit kyrkjeleg tilbod til heile folket, i små og store miljø, frå landsende til landsende, uttrykt slik i den reviderte grunnlova: «*Alle indvaanere af Riget have fri Religionsudøvelse. Den norske kirke, en evangelisk-luthersk kirke, forbliver Norges Folkekirke og understøttes som saadan af Staten. Nærmere Bestemmelser om dens Ordning fastsættes ved lov. Alle Tros- og Livssynssamfund skal understøttes paa lige linje*» (Den nye §16).

I dette ligg det ei grunnlovsfesta likebehandling av alle trus- og livssynssamfunn, slik det også

har vore i lang tid. Til dømes har, til samanlikning, Humanetisk forbund i mange år fått like stor økonomisk støtte pr. medlem frå staten som Den norske kyrkje får pr. medlem.

Programerklæring

Frå Den norske kyrkja side er vi opptatt av at grunnlovsjubileet både skal gi oss kunnskap om vår nasjon og kyrkja si felles historie, og peike på kyrkja sitt ansvar for å tale og handle der fridom og menneskerettar er trua. Av den grunn er Den norske kyrkja si programerklæring for grunnlovsjubileet: Fri til å tale, tru og tene! Å sikre denne fridommen er grunnlova sin kjerne! Det er viktig at kyrkja først og fremst står fram som eit trussamfunn og ikkje primært som ein statsinstitusjon. Det norske samfunnet i dag er samansett av menneske med ulik tru og livssyn, og respekt for det må koma til uttrykk i både teori og praksis. Men samtidig er det viktig at vi som kyrkje ser stort på vår oppgåve i samfunnet som det største kyrkjesamfunnet i landet, som etisk verdileverandør og som ein verdifull kulturaktør. På den måten fører vi folkekyrkjearven vidare i ei ny tid.

Vår visjon for kyrkja er:

- Ei vedkjennande kyrkje som deler og gir vidare trua på den treeinige Gud.
- Ei misjonerande kyrkje som vitnar om Jesus Kristus lokalt og globalt saman med den verdsvide kyrkja.
- Ei tenande kyrkje som i sorg og glede viser omsorg gjennom nestekjærleik, inkluderande fellesskap, kamp for rettferd og vern om skaperverket.
- Ei opa kyrkje som utviklar fellesskap, som verdset mangfold og respekterer at folk er ulike. ●

Tidemand og Gud

HAUGIANERNE: Den stående mannen midt i bildet er en lekpredikant kristen vekkesesbevegelse på begynnelsen av 1800-tallet. Adolph fra 1845 til 1852, og det finnes flere versjoner av bildet.

1814 i Fana

Etter gudstjenesta i Fanakyrkja på bededagen i 1814, blei det valgt to valmenn frå Fana til stormannsmøte på Eidsvoll 17. februar.

AV ODDVAR SKRE

tilknyttet haugianerne; en norsk Tidemand arbeidet med motivet
FOTO: NASJONALBIBLIOTEKET

Den norske kirke ved Kirkerådet setter opp det nasjonalkirkelige utstillingsprosjektet «Tidemand og Gud» fra juni. Prosjektet er en vandrestilling som vil vises frem flere steder i perioden juni til september.

AV MAGNE FONN HAFSKOR

Den norske kirke håper utstillingen vil skape engasjement hos publikum og stimulere til debatter omkring norsk kristenliv, ytrings- og religionsfrihet. Utstillingen markerer også 200-årsjubileet for Adolph Tidemands fødsel, 14. august 1814 i Mandal. Han var sønn av tollinspektør Christen Tidemand, som representerte Mandal Amt på det Overordentlige Storting i Christiania høsten 1814. Utviklingen av ytringsfriheten var viktig i det norske samfunnet på 1800-tallet. Prosjektet peker blant annet på hvordan ytringsfriheten ble uttrykt gjennom Adolph Tidemand og hans malerier.

Dissenterloven

Grunnlovens §2 fra 1814 stadfester at riket skal ha fri religionsutøvelse samtidig som den evangelisk-lutherske religion skal være statens offentlige religion. Men først i 1842, ved opphevelsen av Konventikkelplakaten fra 13. januar 1741, ble

grunnlaget for forsamlingsfrihet lagt i Norge. Dissenterloven fra 1845 gav tre år etter andre kristne trossamfunn enn Den norske kirke, lov til å etablere seg i Norge. Denne tematikken gjenfinnes hos Tidemand i bildene Haugianerne, Katekisasjon og Fanatikerne.

Scener fra norsk kristenliv

Gjennom møter med Nasjonalmuseet og andre nasjonale og regionale kunstinstitusjoner er det lagt opp til et bildeutvalg på 20 verk som utgangspunkt for utstillingen. Bildeutvalget vektlegger folkelivsskildringer der Tidemand gjengir norsk kristenliv vist gjennom lekmannsbevegelse og gudstjenesteliv i norske bygder, men også livets store høydepunkter som konfirmasjon og bryllup foruten nød og sosiale forskjeller. Prof. emeritus i kunsthistorie Magne Malmanger (Universitetet i Oslo) er kunstfaglig ansvarlig, og vil ha det overordnede ansvaret for utstillingens innhold og utarbeide katalog til utstillingen. ●

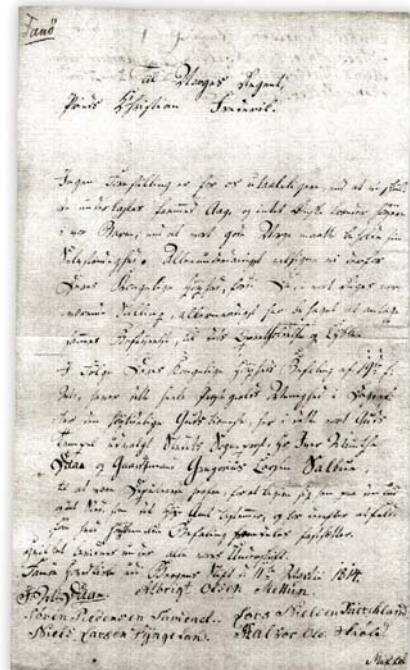
Då folk fekk vita om Kielfreden 14. januar 1814, der Danmark gav landet vårt til Sverige, vart mange sinte og skuffa, og godseigar Carsten Anker på Eidsvoll tok initiativet til å kalla inn til eit stormannsmøte på Eidsvoll 17. februar. Til møtet hadde dei og invitert den danske tronarvingen prins Christian Frederik, for å tilby han vervet som norsk statsoverhovud. Etter møtet gjekk det brev til heile landet om at det skulle haldast gudsteneste med val på valmenn i alle sokn, for å velja utsendingar til ei grunnlovsforsamling på Eidsvoll.

I Fana vart valet gjennomført etter gudtenesta på den ekstraordinære bededagen i Fanakyrkja fredag 11. mars, og sokneprest Ivar Munthe Daae, forfatta dette brevet til Christian Frederik med sterk oppmodning til han om å bli norsk konge, underskrive av fem Fanabønder. Som valmenn frå Fana blei valt sokneprest Ivar Munthe Daae og Gregorius Larsen Salbu. Dette blei meddelt regenten i eit eige brev:

«Til Norges Regent
Prinds Christian Frederik

Ingen Forestilling er for os utaaleligere end at skulde underkastes fremmed Aag, og intet Ønske brænder heftigere i vaar Barm end at vort gode Norge maatte beholde sin Selstendighed. Allerunderdanigst anmoder vi derfor Deres Kongelige Højhed, fordi De, i vort Riges nu nærværende Stillig, allernaadigst for behage at antage Beføjning til dets Opretholdelse og Lykke.

Ifølge Deres Kongelige Højheds Befaling af 19de februar harer dette heele Præstegjelds Menighed i dag for den højhellige Guds Aasyn og i dette Guds Tempel, udvalgt Stedets Sognepræst, hr Ivar Munthe Daae og Gaardbruger Gregorius Larsen Salbu, til at være Deputerede herfra, for at ligesom sig de paa den Tid og det Sted som det heele Amt bestemmer, derefter at holde frem brva højstærede Befaling fremdeles fastholder.» ●

KLAR FOR KULTURMØTE: – Jeg tror konserten i Oslo domkirke på fredagskvelden skal bli en flott opplevelse – både for oss og for alt folket, sier Per Oddvar Hildre.

FOTO: THORVALD KNUITSEN

Sommerfest med

Et av høydepunktene under Det norske misjonsselskaps sommerfest blir når de norske sangerne fra Skruk og de gassiske sangerne fra Lova fyller koret i Oslo domkirke.

AV MAGNHILD LANDRØ

2.-6. juli samles folk fra hele landet til Sommerfest og generalforsamling på Ekebergsletta utenfor Oslo sentrum. Påmeldingen er for lengst i gang. Mye av programmet disse fem dagene vil gå parallelt, med 20 spennende seminarer, forhandlinger og valg, konserter, bibeltimer og inspirasjonssamlinger, egen leir for tenåringene, eget opplegg for barna og hyggelige mingleområder i diverse telt rundt Ekeberghallen.

Kulturmøter

På fredagskvelden fylles Oslo domkirke med «Guds draum», der det norske koret

FEIRET 40 I FJOR: SKRUK (Sunnmøre kristelige ungdomskor) ble opprettet i 1973, og har hele tiden vært under ledelse av Per Oddvar Hildre.

FOTO: ODD FURENES

Skruk og det gassiske koret Lova bekrefter for oss hva misjon dypest sett handler om: Å dele rettferdig det vi har fått. Dirigent Per Oddvar Hildre – mer kjent som Prots – er ikke ukjent med kulturelt samarbeid over

landegrensene, med sitt Kulturmix-konsept som handler om at han får med seg norske korsangere til andre himmelstrøk, og så møtes ulike kulturer til artige fellesskapsopplevelser.

Fakta: Skapt til å dele

- Mange gleder seg allerede til Sommerfest og generalforsamling for Det norske misjonsselskap (NMS) første uken i juli. Dette blir en storsamling der det kommer folk fra alle kanter av landet og kloden.
- Stedet er Ekebergsletta i Oslo. Denne gangen inviterer NMS til en stor-samling som vil bli spesielt tilrettelagt også for familier, med parallelle opplegg for barn og tenåringer/ ungdommer.
- Programmet på Sommerfesten blir allsidig og innholdsrikt, med kveldsmøter, seminarer, debatter/forhandlinger, konserter, storbyfest, utflukter, global landsby, mingleområder, internasjonale mattelt og hvilerom.
- Det blir en egen NMS-campingleir på Ekebergsletta, og over hele byen ellers er det reservert hotellsenger som du kan booke.
- SKRUK kommer. Artisten Maria Solheim kommer. Det gjør også biskop Kvarme, forsvarsadvokat

Geir Lippestad, det gassiske koret NOVA, gjøglerne Chris og Øystein, Geir Hegerstrøm – blant mange andre. Og så du!

• Påmeldingen er i gang, og trenger du mer informasjon, kan du sjekke www.nms.no/gf2014.

• Der kan du også lese Sommerfest-avisen.

• Dersom du har spørsmål, kan du kontakte NMS' infosenter på telefon 51516100.

Skruk!

– For ti år siden hadde jeg med meg en gjeng norske sangere til Madagaskar, forteller Hildre.

– For oss som er oppvokst med en viss kritisk holdning til enkelte landskulturimperialistiske aktiviteter, var dette et møte som gjorde oss ydmyke overfor den mer moderne måten å drive misjon på. Og, ikke minst, den holdningen og utholdenheten vi så misjonærene levde og handlet med.

Gjorde inntrykk

– Dere var også på Mangarano, der Det norske misjonsselskap har drevet arbeid blant spedalske i mer enn 100 år?

– Ja, og det gjorde sterkt inntrykk. Jeg vet for eksempel at to av sangerne i Kulturmix-gruppa dro rett til kirkekontoret da de kom hjem til Norge, og meldte seg inn i kirken igjen. Jeg skjønner dem, for her fikk vi møte kristen nestekjærlighet satt ut i praktisk liv, på en forbilledlig måte.

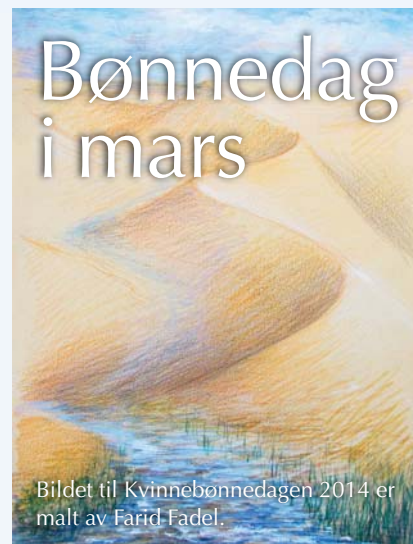
Per Oddvar Hildres inntrykk av norsk misjon er at de som har meldt seg til tjeneste i ulike krevende geografier, de må åpenbart ha et kall til være der.

– Det finnes mange eksempler på at misjonærer har valgt å bli værende, mens andre hjelpearbeidere stikker av når katastrofer og krig truer. Misjonærene og den lokale kirken åpner dørene for hjemløse, deler mat, trøster og er til stede. Ja, det gjør unektelig inntrykk.

Den store konserten

– Har SKRUK hatt noe samarbeid med dette gassiske Lova-koret tidligere?

– Nei, dette blir første gangen, så vi er spente – og vi gleder oss! Vi skal møte Lova et par dager før konserten, og da skal det bli artig å se hva som skjer. Jeg tror konserten i Oslo domkirke på fredagskvelden skal bli en flott opplevelse – både for oss og for alt folket. ●

Bildet til Kvinnebønnedagen 2014 er malt av Farid Fadel.

Første fredag i mars hvert år samles kvinner over hele verden i bønn.

AV TORA HAARR SKEIE, KONTAKTPERSON
NESTTUN/FANA, FORSAMLINGSARBEIDER
NESTTUN INDREMISJON

Kvinnenes internasjonale bønnedag startet i USA i 1887, da kvinner fra ulike kirkesamfunn samlet seg om en felles bønnedag. I dag har bønnedagen (World Day of Prayer) komiteer i mer enn 170 land og regioner. I Norge startet slike samlinger i slutten av 1920-årene, og i Fana har vi hatt samlinger på Nesttun Bedehus siden 1985.

Dette året er det kvinner i Egypt som har satt sammen programmet. Emnet er «Egypt: Bekker i ødemarken». Kollekten som samles inn, går til Bibelselskapets bibelmisjonsarbeid. Bibelselskapet prøver, i samarbeid med sine internasjonale kontakter, å finne kvinneverrelaterte prosjekter i de landene bønnedagsprogrammene kommer fra. I tillegg dekkes utgiftene til administrasjon, trykking og utsendelse av bønnedagsmateriellet. Bibelselskapet har arbeidet med distribusjonen av programmene, samt regnskapet for den norske komiteen for bønnedagen.

Det er flott og inspirerende å møtes, på tvers av menighetsgrenser! Kanskje er det mange flere som gjerne ønsker å delta, men som ikke har vært klar over samlingene. Denne gangen deltar Turid Bakke Braut med andakt og sang. Vi synger også sammen, og bruker tid i bønn. Hjerterlig velkommen! ●

Nesttun Bedehus (Peisestuen i 2. Etg), Øvsttunveien 58, fredag 7. mars kl. 12.00

KVINNENES
INTERNASJONALE
BØNNEDAG

Olaf Hillestad
(1923-1974):

Kirkelig rebell

Det var Olaf Hillestads uttalte program å åpne kirkens dører for unge mennesker, men for å gjøre dem til kirkegjengere og fremtidige menighetsbyggere var det nødvendig å møte dem med ord som appellerte til dem og et tonespråk som var deres. Dette var en uvant innstilling i norsk kirkeliv da Hillestad ble prest.

AV LISE MCKINNON

Olaf ble født på Askøy 8. juli 1923, sønn av presten Erik Olsen Feet og Bergljot Zwiłgmeyer. Morbroren, Dagfinn Zwiłgmeyer var prest og salmedikter, forfattergener kan han også ha arvet etter et annet medlem av Zwiłgmeyer-familien, nemlig Dikken, som er blitt kalt en fornyer av norsk barnelitteratur.

Kapellan i Slettebakken

I 1952 ble han cand. theol. og fikk sin ordinasjon. Hans første arbeidsplass ble Norges kristelige ungdomsforbund, først som soldatsekretær og fra 1954 som forbundets landssekretær. I den perioden fikk tusener av ungdommer et møte med Hillestads entusiasme og evner til å spre glede omkring seg i de store tenåringstreffene han ledet. Fra 1959 virket han som hjelpeprest i Uranienborg menighet i Oslo, før han ble utnevnt til residerende kapellan i Slettebakken kirke og innsatt der ved høymessen 3. februar 1963. Slettebakken ble utskilt som egen menighet i 1960, eget kirkebygg ble ikke innviet før i 1970, men det var stor kirkelig aktivitet i det som fremdeles kunne kalles et nybyggerstrøk med mange unge mennesker.

Energi og entusiasme

Når en skriver for et menighetsblad i Bergen, føles det naturlig å legge spesiell vekt på denne perioden i Hillestads liv. Kanskje kan vi ennå ha litt å lære av virksomheten der. Det er slående hvor ofte ordene «glede»/«gladelig», «velkommen» og «ung» går igjen i menighetsbladet. Der er energi og entusiasme, men det er aldri tvil om hva som er det viktigste: «Husk: Det er ikke flaut å gå i kirken og det er ikke kjedelig å være der.

VILLE VÆRT 90 ÅR: «Han døde som han levde - bunn glad fordi han alltid var bunn alvorlig» skrev biskop Alex Johnson i sitt minneord over Olaf Hillestad.

FOTO: CAPPELENS FORLAG

Hva annet har du egentlig på programmet som er så meget mer interessant og givende?» Hillestad hadde vært på studieturer til Tyskland og USA for å se hva som skjedde angående fornyelse av liturgien i andre land, men det var etter en studietur til Storbritannia i 1963 (det året The Beatles hadde sitt store gjennombrudd i hjemlandet) med stipend fra Menighetsfakultetets Hallesbylegat at han ble så oppglødd at han skrev en rytmesalme på vei hjem.

Romalder-salme

Han begynte å oversette noen av salmene han hadde hørt, samt å skrive salmer selv. I 1964 sto en salme signert Hillestad på fremsiden av Slettebakken menighetsblad med tittelen «Romalder-salme». Året etter sto den i bladet med tittelen «Salme for ungdom». Dette var «Se universets Herre», den første salmen som tar hele det svimlende universet inn i salmediktningen. Ungdommen sluttet opp om aktivitetene i menigheten og samlet seg i «kjellerkirken», tilfluktsrommet på Slettebakken skole.

– Det var så fullt der at de sto oppetter veggene. Brannvesenet ville aldri tillatt noe

slikt i dag, minnes organist i Slettebakken, Olav Øgaard.

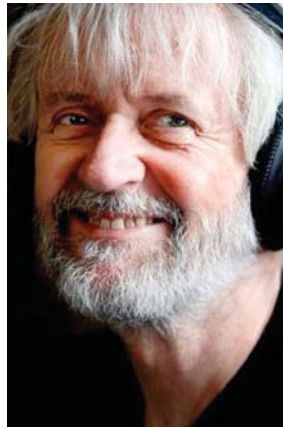
Møtte motstand

Fra dette primitive kirkerommet ble det bølger som skapte dønninger langt utover byen og selv landets grenser. 26. januar 1964 var det «*tv-overføring av ungdomsgudstjeneste i Slettebakken og norgesmesterskap på skøyter*», skrev menighetsbladet. Senere samme år fulgte platen «Den unge menighet». Den inneholdt noen av Hillestads salmer og liturgi med moderne rytmer, «*alt sunget på bredeste bergensdialekt av de unge*». Det kirkemusikalske Norge var negativt. Det ble innlegg i aviser landet rundt, men «*reaksjonen var langt mer positiv enn initiativtakeren hadde ventet*» i den tykke brevbunken som kom til kirken. En av Hillestads steileste motstandere i begynnelsen var organisten og komponisten Egil Hovland, som blant annet gikk sterkt ut mot Hillestad på et møte i Presteforeningen.

Hillestad/Hovland

Men Hillestad lot seg ikke kue. Han send-

og elsket salmedikter

DUGNADSPATE: Kirkelig Kulturverksteds første plate (til venstre) og starten på selskapet da den kom ut i 1974. Repertoaret spenner fra samtid-sjazz via viser til kirkemusikk i ymse varianter, der ulike artister medvirker i et dugnadspreget prosjekt i typisk 70-tallsstil. Produsert av ekteparet Marianne Lystrup og Olafs sønn, Erik Hillestad (fargebildet). Over høyre: Komponist Egil Hovland og organist i Slettebakken, Olav Øgaard.

te et brev med tre av sine salmetekster til Hovland hvor han skrev: «Nå har du gjort meg så mange pek, at nå er det på tide at du begynner å gjøre bot». «Boten» besto i å lage melodier til de vedlagte salmene, «Se universets herre», «Himmelske Far du har skapt oss» og «Du ber oss til ditt alterbord». Senere havnet Hillestad og Hovland i samme kommisjon og utviklet et godt samarbeid. Om sitt verk «Langfredag» sa Hovland at «bønnene er laget av Hillestad, og de handler om sosial urettferdighet, lidelse, ungdom og narkotika og alt det der. Vi tok opp det med menneskelig nød og Lønnings poeng: at Kristus går inn i vår tids lidelse. Det var veldig radikalt på den tiden».

Dans i kirken

Hovland innførte ballett i sin «Missa Vigilante» i 1967. Dans i kirken utfordret pietistene voldsomt. «Rabalder er et stadium i utviklingen», sa han til Dagbladet ved en annen anledning samme år. Ord Hillestad sikkert var enig i! Allerede i 1965 var Hillestad blitt medlem av Liturgikommisjonen, og i 1966 forlot han Slettebakken, reiste tilbake til Oslo hvor han via Norges kristelige ungdomsforbund fortsatte arbeidet med fornyelse av konfirmasjonsundervisningen. Han stiftet Forum Experimentale, hvor de liturgiske nyskapningene kunne foregå og var aktivt med i mye som det ikke er plass til å nevne her. Han skrev mange salmer som tydelig viser hans positive og glade kristentro og ønsket om å tenne begeistring i menigheten. Syv av hans beste er med i den nye salmeboken, i tillegg til seks han har oversatt.

Døde som han levde

I 1972 ble Hillestad generalsekretær i Oslo indremisjon, da led han allerede av hudkreft, en sykdom som han holdt skjult for alle bortsett fra sin egen familie. Hans død 23. januar 1974 kom derfor som et sjokk på mange. I sine minneord skrev biskop Alex Johnson: «Først og fremst er hans navn knyttet til den fornyelse i det kristne ungdomsarbeidet som har preget de siste 20 år. Hillestad fikk en egen klangfarve inn i ungdomsarbeidet. Han hadde evnen – både i tale og dikt – til å la de unge finne sammenheng mellom hele menneskehetens situasjon og de daglige plik-

ter». Og videre: «Han tok aldri seg selv høyttidelig. Fordi han tok livet så alvorlig. Han var et fyrverkeri av humor og selvironi og glemte aldri at han kom fra 'rampegiengen i Ullevål hageby'. Han døde som han levde – bunn glad fordi han alltid var bunn alvorlig». La fjorårets 90-års jubileum for Olaf Hillestads fødsel bli en opptakt til en velfortjent og stor hundreårsmarkering!

Sitatene og opplysningene er hentet fra mange kilder, men jeg vil gjerne nevne den hjertelige mottakelsen og de gode samtalenes jeg hadde i Slettebakken kirke – en kirke hvor døren fremdeles er åpen! ●

Universets Herre

Av Olaf Hillestad

Se universets Herre
i rommets kongehall,
med stjerner i sin krone
og kloder uten tall.

Men han er og i støvet
og kommer ganske nær,
han ser vår ferd på jorden
og husker hvem vi er.

Se han som tenner lyset
i rommets kirkesal,
velsigner hele kosmos
fra himlens katedral.

Men han ser og i nåde
til jordens lave krypt,
han rekker sine hender
mot oss som falt så dypt.

Se han som skaper livet
i rommets dunkle skjød,
som hersker over altet
og over liv og død.

Men han bor og i hjertet
hos sine barn på jord,
han skaper liv av døde
og frelser den som tror

HESTEHODETÅKEN: Stjernetåken i Orions belte består av ufattelige mengder støv og gass. Dette er en av universets stjernetåker, en slags stjernetenes fødestuer. FOTO: NASA/ESA/HUBBLE HERITAGE TEAM

Vil du gjøre en forskjell?

Kirkens SOS trenger flere frivillige medarbeidere i Bergen. Vil du gjøre en forskjell for mennesker som har det vanskelig, og samtidig oppleve personlig utvikling? Kirkens SOS er Norges største døgnåpne krisetjeneste på telefon og internett. Du får god opplæring og oppfølging underveis. Innføringskurs starter 17. februar 2014. Interessert? Kontakt Kirkens SOS i Bjørgvin. Tlf 55 32 58 45 - mob 941 83 654 Epost: bjorgvin@kirkens-sos.no • Mer info: www.kirkens-sos.no/bjorgvin

 Kirkens SOS

Ta kontakt dersom du ønsker at ditt barn eller din ungdom skal ha en skolehverdag hvor kristne verdier råder grunnen.

En skole hvor den enkelte har betydning!

Bergen Kristne Grunnskole
Øvre Kråkenes 49
Tlf 55 98 78 20, www.bkgs.no

*Mellom hvert
menighetsblad...
følg med i*

Fanaposten

Tlf.: 55 11 80 10
Fax: 55 11 80 11

*Hver fredag:
Kunngjøring om
gudstjenester
i Fana Prosti.*

*E-post:
sylvi@fanaposten.no*

**Her kan din
annonse stå!**

Kontakt Frode Høyte
hoeyte@gmail.com

Begravelsesbyrået for
byen og **distriktet**

Solstrands
Begravelsesbyrå as

DØGNVAKT • 55 55 16 16

Vår erfaring – din trygghet

DAHLS
begravelsesbyrå

Tlf 55 13 15 00
www.dbeg.no

Begravelsesbyråkjeden Jølstad

Bergen & Omegn
BEGRAVELSEHJELP

*- vi utfører alt det praktiske eller tilrettelegger
for pårørende som ønsker å gjøre noe selv*

Knut Helge
Polden

Espen
Polden

Tom
Wilson

Heine
Polden

Døgntelefon: 55 21 44 50 • mobil: 917 51 700
www.bergenogomegn.no

AVD. BERGEN
Teatergt. 20
5010 Bergen
Tlf: 55 21 44 50

AVD. BERGEN VEST
2.etg på Shellstasjonen
Sartor, 5353 Straume
Tlf: 55 21 44 50

Gi barnet ditt gode
verdier med på veien

Møllebakken Skole er
en kristen grunnskole med
små undervisningsgrupper,
gode faglige resultater, og
et inkluderende miljø som
elevene trives i.

Kontakt oss gjerne
for å få vite mer.

MØLLEBAKKEN SKOLE

Syvendedags Adventistsamfunnets grunnskole i Bergen

www.mollebakkenskole.no post@mollebakkenskole.no Tlf: 55 20 71 70

Hva skjer i trosopplæringen framover? Hvem kan komme? Når?

Babysang:

Velkommen til Babysang i kirkekjelleren tirsdager kl. 12.30 (ikke i vinter- og påskeferien). Passer for deg som har barn mellom 0-1 år.

Familiegudstjeneste 9. februar:

Små og store er velkomne til denne gudstjenesten! Det blir utdeling av Min kirkebok til 4-åringene (født til og med juni). De som er født fra juli til desember blir invitert i både klubb og gudstjeneste til høsten.

Fredagsklubb:

For deg som går i 3. – 7. klasse! Det blir morsomme aktiviteter, vi får bli litt kjent med Bibelen, og vi spiser sammen. Det blir Fredagsklubb i kirkekjelleren kl. 18.00 – 19.30 følgende datoer: 14. februar, 7. mars, 28. mars, 25. april og 23. mai.

Tårnagenthelg 22. og 23. mars:

Her kan du som går i 3. klasse løse mysterier med oss og flere Tårnagenter i kirken! Det blir morsomme aktiviteter, noe godt å spise og vi planlegger søndagens gudstjeneste sammen. Alle overnatter hjemme, så møtes vi igjen på søndagen og deltar på gudstjeneste med blant annet drama og dans! Invitasjon sendes i posten til døpte og tilhørende, men andre er også velkomne. Gudstjenesten er åpen for alle.

Søndagsskolen:

Alle barn er velkomne til søndagsskolen! Se eget program for mer informasjon på side 24.

For spørsmål og påmeldinger, ta kontakt med trosopplærer **Janne Torvestad**:

janne.torvestad@bergen.kirken.no
Telefon: 55 59 71 17 ●

Fredagskafé med *Krydder* -ukeslutt for travle voksne

Alle Fredagskafékveldene er i peisestuen i Skjold kirke og starter ca kl 19:30 med et felles kveldsmåltid. Nye og gamle kafégjester ønskes velkommen!

- 14/2 – Hvor går turen? Leif Erik Otterå forteller om sin motorsykkeltur i India
- 21/3 – Andri Naivo tar oss med til Madagaskar

Kafékveldene er ment for travle voksne som ønsker et sted hvor det går an å senke skuldrene og prate sammen, spise og ha det hyggelig. I tillegg ønsker vi å utvide vår horisont litt gjennom kveldens «krydder». Det er orienteringer om ulike temaer ved folk som brenner for en sak eller vil fortelle om noe de har opplevd. Det kan også være noe fra jobben eller rett og slett noe de synes er artig eller interessant.

Alle som kommer tar med én sort pålegg til et felles matbord og kr 30 til fellesutgiftene, så serveres det godt brød, varm og kald drikke.

Det er rikelig tid til prat, god musikk og det hele avsluttes med en samling med Ord før helgen inn i kirkerommet.

Synes du dette høres kjekt ut, så er du hjertelig velkommen!

Har du lyst til å få Fredagskaféinvitasjon på mail, send din mailadresse til hans@fasmer.no så kommer du med på listen.

PS: Det er ikke nødvendig å ha noen å gå sammen med. ●

HVEM HVA HVOR i Skjold menighet

Ansatte og menighetsråd

Skjold menighetskontor
Skjoldlia 55, 5236 Rådal
Telefon: 55 59 71 12
skjold.menighet@bergen.kirken.no

Menighetskonsulent

Marita Børve
Telefon: 55 59 71 12
marita.borve@bergen.kirken.no
Kontordager: mandag, tirsdag, onsdag og torsdag.

Kateketvikar

Johan Olav Holmefjord
Telefon: 55 59 71 11
E-post: johanolav.holmefjord@bergen.kirken.no

Menighetspedagog / trosopplærer

Janne Torvestad
Telefon: 55 59 71 17
janne.torvestad@bergen.kirken.no

Diakon Kjerstin-Marie Vereide

Telefon: 55 59 71 15
kjerstin-marie.vereide@bergen.kirken.no

Kantor Guro Rotevatn Buder

Telefon arb.: 55 59 71 16
Telefon prv.: 412 05 127
guro.rotevatn.buder@bergen.kirken.no

Kirketjener Silje Brækken

Telefon: 916 92 224
silje.braekken@bergen.kirken.no

Sokneprest Arne Brekke

Telefon arb 55 59 71 14
Telefon prv 55 13 76 62
arne.brekke@bergen.kirken.no

Kapellan Bjørn Moe

Telefon arb 55 59 71 13
mobil 92 82 24 13
bjorn.moe@bergen.kirken.no

Menighetsrådsleder Eva Try

Telefon 959 46 814
evatry@gmail.com

Internett/menighetsblad

Ansvarlig utgiver: Menighetsrådet. Redaktør, menighetsblad Øystein Pettersen, 938 04 808
oystein.pettersen@uni.no
Nettpubliserings: Bjørn Selfors, bselfors@broadpark.no

Kirkens konti

Skjold menighet:
1644. 21. 60035
(3411. 32. 01101)

Givertjenesten diakoni:
3418. 18. 00889

Konfirmentarbeid:
3418. 20. 00436

Aktiviteter

Skjold kirkekor

Skjold kirke - tirsdager kl. 12.30 - 14.00. Kontakt: Grete Jacobsen, telefon 55 13 19 78 og Ingebjørg Hougnes telefon 55 10 27 47

Cantus

Skjold kirke - tirsdager 19.45-22.00. Guro Rotevatn Buder, Telefon arb: 55 59 71 16

Søråshøgda barnekor

Skjold kirke - torsdager fra kl. 17.30. Leder: Synnøve Flotve, tlf. 55 91 21 13 / 41 45 04 85
seflotve@online.no
Hjemmeside: www.sbkor.no

Extasis (Skjold ten- sing)

Skjold kirke onsdager kl. 19 - 21. Kontaktperson: Kjerstin-Marie Vereide, tlf. 55 59 71 15

Formiddagstreffet

Annenhver torsdag i ulike uker - kl. 12.00-14.00. Kontaktperson Kjerstin-Marie Vereide tlf. 55 59 71 15

10-kaffen

Annen hver torsdag i like uker - kl. 10.00-12.00. Kontaktperson Arne Brekke tlf. 55 59 71 14

KRIK Fana

Henning Eidsheim
Telefon: 95 43 14 41

Nordås KFUM-speidergruppe:

(gutter) Onsdager – Skjold kirke/Smøråsfjellet.
Kjetil Ullaland
kulumulig@gmail.com

Steinsvik 1 - KFUK-speidere

(jenter) Tirsdager - Skjold kirke
Kontaktpersoner Anette Skålnes og Silje Nordal
gruppeleder.steinsvik@hotmail.no

Seniordans

Mandager kl. 11.00-12.30
Berit Kvalheim, 55 10 00 38/
957 21 908.

Trim

Onsdager kl. 11.00-12.30.
Astrid Teigen tlf. 45 02 51 03

Skjold kirkelag

Kontaktpersoner Berit Ådland tlf. 55 13 37 65 og Gerd Dale tlf. 55 13 27 29

Skjold søndagsskole

Janne Torvestad, tlf 55 59 71 17
janne.torvestad@bergen.kirken.no

Se prekenliste side 24 for datoer.

Skjold trenger flere givere!

Vi er mange som kjenner tilhørighet til Skjold kirke. I kirken blir vi møtt av frivillige og ansatte som bidrar til at det kan bli personlige møter mellom det enkelte menneske og Gud. I kirken rettes oppmerksomheten på ulike ledd i gudstjenesten gjennom kirkens liturgi.

Kirken er i forandring, og mer ansvar ligger på menigheten lokalt sammenlignet med da vi tilhørte staten. Trosopplæringsreformen og Gudstjenestereformen er innført. Mange møter til gudstjeneste i vår kirke, og det håper vi fortsetter!

Skjold menighet har et stort aktivitetsnivå nesten alle dager hele året. Det er vi glad for og stolte over. Utgifter til den daglige drift dekkes av offentlige midler og av gaver. Offentlige midler dekker lønn til de ansatte, men ikke de mange tiltak og aktiviteter for små og store som kommer til Skjold kirke. Dette innebærer at en god del av utgiftene til vårt barne- og ungdomsarbeid, dåpsopplæring, søndagsskole, diakoniarbeid, skole – kirke samarbeid og utgifter til det å lage menighetsblad må dekkes av gaver og innsamlede midler. Derfor vedtok menighetsrådet i desember 2012 at en større del av ofringene skal gå til eget arbeid sammenlignet med tidligere. Våren 2012 fikk vi ansatt ny diakon i 100 % stilling: Kjerstin - Marie Vereide, som ble vigslet til viktige tjeneste av biskopen i høst. Halvparten av lønnen til vår diakon dekkes av det offentlige, og halvparten dekkes gjennom innsamlede midler.

Totalt har vi behov for omtrent 400 000 kroner per år til materiell og utstyr, kursstøtte, samt lønn og sosiale utgifter til diakonstillingen. I 2012 og 2013 har det vært arbeidet med å mobilisere flere faste givere, og antallet faste givere er økt. I våpenhuset kan du se hvor mange faste givere vi har, og hvor mye penger som samles inn i løpet av året gjennom vår givertjeneste.

Du bestemmer selv hvor mye og når du vil gi, og hvordan. Det kan avtales automatiske trekk i form av avtalegiro, som må inngås skriftlig. Du kan også gi enkeltbeløp. Dersom du gir mer enn 500 kroner per år (inntil 12 000 kroner), kan du trekke dette av på skatten. For å få skattetrekk kreves det at du oppgir ditt personnummer. Det er bare vår menighetskonsulent Marita Børve som får vite hvor mye og når du gir. Ta kontakt med henne om du har spørsmål, tlf 55 59 71 12 - marita.borve@bergen.kirken.no ●

**Velkommen som fast giver
i Skjold menighet!**

Hilsen menighetsrådsleder Eva Try

Vigslingsgud

Gro Eman og Kjerstin-Marie Vereide ble vigslet til kateket og diakon i en sjelden dobbel-vigsling 17. november.

Søndag 17. november var en stor dag for menigheten i Skjold, og ikke minst for de to hovedpersonene, Gro Eman som ble vigslet til kateket, og Kjerstin-Marie Vereide som ble vigslet til diakon. Seremonien ble ledet av biskop Halvor Nordhaug og prost Per Barsnes, med innslag fra staben, medlemmer av menighetsråd og valg. «Alle» ville være med og bidra til at dette ble en flott dag for de to.

Biskopen holdt dagens preken, om ansvar og plikter for helligdagen, der vi fikk høre gullkornet «for mye frihet kan ta fra oss friheten» -- med klar adresse til forslaget om søndagsåpne butikker.

Tekst/skriftlesing var ved personer som er nær knyttet til Gro og Kjerstin-Marie, som venner eller utvalgsfrender, menighetsrådsleder Eva Try, trosopplærer Janne Torvestad, Lars-Olav Hammer fra tros-

opplærings-utvalget, Øyvind Bjørge fra staben, og Linda Bårdsen (diakon i Birkeland menighet).

Etter prekenen var det høytidelig formaning og løfteavleggelse, og som avslutning på en svært fin høymesse var det samling til en litt mindre høytidelig kirkekaffe med hilser og taler til de nyvigsele; Eva Try hilste fra menighetsrådet, Lars Olaf Hammer fra trosopplærings-utvalget, Aud Myklebust fra diakonutvalget, og Linda Bårdsen som diakon-kollega. Til slutt fikk de to overrakt de offisielle dokumentene fra biskopen. ●

Seremoniledere, håndspåleggere og hovedpersoner: Bakre rekke: Prost Per Barsnes, Lars-Olav Hammer, Janne Torvestad, Linda Bårdsen, Birgit Tveit, sokneprest Arne Brekke. Foran: Gro Eman, biskop Halvor Nordhaug og Kjerstin-Marie Vereide.

Korsamarbeid om verker

Tveiterås Ungdomskor har sunget sammen siden 2005 og har flere ganger bidratt med konserter ved pensjonist-treffene i Skjold kirke.

Komponist og musikkterapeutpioner Paul Nordhoff.

Sangerne har alle vært elever på Tveiterås skole, men bare én av dem er det nå. Koret er et ideelt foretak startet av Ida Gjøl, primært for tidligere elever fra Tveiterås, men også åpent for andre sangere. Det har ingen formell tilknytning til skolen. Koret har for tiden øvingslokaler i Fana kulturhus og er en del av det øvrige kulturlivet i bydelen.

Nå har koret invitert Skjold kirkekor til å delta på konsert 30. mars.

Konserten vil omfatte musikk og arrangementer av **Paul Nordhoff** (1909–1977). Nordhoff var på mange måter musikkterapiens far, og hans samarbeid med **Clive Robbins** som døde i 2011, har inspirert mange

innen feltet musikkterapi. Mindre kjent er hans komposisjoner fra hans tid som komponist, og dette blir en anledning til å møte komponisten Paul Nordhoff. På konserten vil det bli fremført verker komponert i perioden fra 1929 til 1956.

Andre medvirkende:

Sarah Verney Caird, sanger og musikkterapeut fra England, vil delta som solist og vil fremføre av sanger tonesatt av Paul Nordhoff til tekster av E.E. Cummings og C. Aiken. Hun deltar også som musiker sammen med koret. **Tveiterås Ungdomskor** og **Skjold kirkekor** vil

stjeneste i Skjold kirke

av Paul Nordhoff

fremføre Negro Spirituals og folketoner arrangert av Paul Nordoff, og Ida Margrete Gjøl vil bidra med pianostykker av Nordoff, i tillegg til å akkompagnere solist og kor. Ketil Nesse deltar på perkusjonsinstrumenter.

Her følger Ida Margrete Gjøl sin introduksjon til den forrige konserten med musikk av Paul Nordoff:

«Året er 1958. Clive Robbins arbeider som spesialpedagog ved Sunfield Children's home i England. Besøk fra Amerika. Paul Nordoff, en amerikansk musikkprofessor på sabbatsreise til Europa, holder konsert. Han leser dikt og spiller og synger sin musikalske setting av dem. Clive er fra første sang bergtatt. Han hører det han selv kalte «en Schubert av sin tid».

En ny tid var i emning. Paul Nordoff fikk på denne reisen møte en jente som klarte å snakke ved hjelp av musikk, og dette ble et sannhetens øyeblikk for Paul. Han uttalte senere: «Her er jeg med en koffert full av komposisjoner og prøver å få en symfoni oppført. Så møter jeg en musiker som bruker musikk for å få et barn til å snakke. Jeg er ikke i tvil om hva som er det viktigste.»

Han reiser tilbake til USA og prøver å få utvidet sitt friår, men da dette ikke fører frem, sier han opp. Året etter, 50 år gammel, kommer han tilbake og fra 1959 startet onkel Paul og onkel Clives reise i musikkterapi. De skulle bli en inspirasjon for mange, i Norge og hele verden. I 1972 publisertes hans arrangemente av Negros Spirituals som vi nå skal få høre.» ●

Konsert i Skjold kirke

30. mars kl. 18.00

**Tveiterås Ungdomskor og Skjold kirkekor
synger Negro Spirituals arrangert av
Paul Nordoff.**

Musikkledsagelse: Sarah V. Caird, Ida Margrete Gjøl og Ketil Nesse

Sarah Verney Caird

fremfører sanger av Paul Nordoff
til tekster av E.E. Cummings og C. Aiken.

Hun akkompagneres av

Ida Margrete Gjøl

som også fremfører pianomusikk av Paul Nordoff.

Billetter kr. 100

Konserten er støttet av Musikk i skolen/Frifond

Menighetskalender

døpte

24.11. Sigurd Borge Løften
24.11. Malene Haave Næss
15.12. Maddeli Aksnes Mæle
25.12. Vårin Tandberg
Haugland
29.12. Johanna Sæther
Lundekvam
05.01. Emma Oline Birkeli
Haugland
26.01. Vilde Grasdal Solesvik
26.01. Thea Marie Standal
Søvik
02.02. Ane Hadler-Falck

begravelser

15.11. Gunnar Sundnes
19.11. Ragnhild Petterson
Sandahl
20.11. Helen Vivian Aareskjold
06.12. Eric August Grape
06.12. Bjarne Hartun
20.12. John Seed
20.12. Åse Marie Norstrand
07.01. Else Turid Hagebø
08.01. John Inge Brattetveit
10.01. Tore Hammond
Ryland
14.01. Bjørner Sivertsen
15.01. Lillian Borge
21.01. Ruth Nilsen

gudstjenester

**Søndag 2. februar kl. 11.00,
5. søndag i åpenbaringstiden**
Temagudstjeneste. Markus 2, 1-12. Sogneprest Arne Brekke. Dåp, nattverd, kirkekafe. Søndagsskole. NB! Menighetsmøte om ny salmebok etter gudstjenesten.

**Søndag 9. februar kl. 11.00,
6. søndag i åpenbaringstiden**
Familiegudstjeneste. Min kirkebok (4-åring). Lukas 18, 31-34. Kapellan Bjørn Moe. Trosopplærer Janne Torvestad. Dåp, nattverd, kirkekafe.

**Søndag 16. februar kl. 11.00,
såmannssøndagen**
Lukas 8, 4-15. Sogneprest Arne Brekke. Dåp, nattverd, kirkekafe. Søndagsskole.

**Søndag 23. februar kl. 11.00,
Kristi forklarelsesdag**
Matteus 17, 1-9. Sogneprest Arne Brekke. Dåp, nattverd, kirkekafe.

**Søndag 2. mars kl 11.00,
fastelavnssøndag**
Gudstjeneste. Joh 17,20-26. Kapellan Bjørn Moe. Dåp, nattverd, kirkekafe.

**Askeonsdag 5. mars kl. 1930,
fastegudstjeneste**
Matt 6, 1-6.16-18. Sogneprest Arne Brekke/Gudstjenesteutvalget. Nattverd. Enkel kirkekafe / samling etter gudstjenesten.

**Søndag 9. mars kl 11.00:
1. søndag i faste.**
Gudstjeneste. Matt 4, 1-11 Kapellan Bjørn Moe. Dåp, nattverd, kirkekafe. Søndagsskole. Cantus deltar.

**Søndag 16. mars kl 11.00,
2. søndag i faste.**
Ung gudstjeneste. Matt 15,21-28. Sogneprest A. Brekke. Nattverd, kirkekafe. Extasis deltar.

**Søndag 23. mars kl 11.00:
Maria budskapsdag**
Familiegudstjeneste m/Tårnagentene. Luk 1,26-38 Kap. Bjørn Moe/ trosopplærer Janne Torvestad. Dåp, kirkekafe.

**Søndag 30. mars kl 11.00,
3. søndag i faste**
Gudstjeneste. Luk 11,14-28 Sogneprest Arne Brekke. Dåp, nattverd, kirkekafe. Søndagsskole.

**Søndag 6. april kl 11.00:
4. søndag i faste**
Gudstjeneste. Hebr. 4,14-16. Seniorprest Rune Kysnes. Dåp, nattverd, kirkekafe. Søndagsskole.

**Søndag 13. april. Kl. 10.00,
palmesøndag**
Gudstjeneste. Joh. 12, 12-24. Kap. Bjørn Moe. Dåp, nattverd, kirkekafe.

De oppgitte prekentekster er etter 1. rekke. Enkelte søndager er det valgt andre prekentekster enn de her oppgitte.

Plan for søndagsskolen i Skjold kirke våren 2014

- 12. januar: Søndagsskole
- 19. januar: Søndagsskole
- 26. januar: Familiegudstjeneste (Lys Våken)
- 2. februar: Søndagsskole
- 9. februar: Familiegudstjeneste med utdeling av 4-årsbok
- 16. februar: Søndagsskole Vinterferie
- 9. mars: Søndagsskole
- 16. mars: Ung messe (Skjoldstock)
- 23. mars: Familiegudstjeneste (Tårnagenten)
- 30. mars: Søndagsskole
- 6. april: Søndagsskole Påskeferie (se hjemmesiden for info om påskekudstjenestene)
- 27. april: Påskefestgudstjeneste for hele familien
- 4. mai: Søndagsskole
- 11. mai: Jazzgudstjeneste
- 17. mai: Familiegudstjeneste kl. 10.00
- 18. mai: Friluftsgudstjeneste på Smøråsfjellet kl. 12.00
- 25. mai: Barnehagegudstjeneste
- 1. juni: Sommeravslutning for Søndagsskolen

Kontakt: janne.torvestad@bergen.kirken.no / 55 59 71 17
Besøk gjerne hjemmesiden vår www.skjoldmenighet.no

Kirkelagets basar 24. mars

Kirkelaget holder sin årlige basar mandag den 24. mars kl. 18.30. Åresalg og trekning av hovedutlodningen. God bevertning og mange fine gevinster. Alle hjertelig velkommen.

For Skjold kirkelag, Gerd Dale.